

Phong cách nêu gương Hồ Chí Minh – Đặc trưng và giá trị lan tỏa

13/01/2026 14:43

TS NGUYỄN TÙNG LÂM

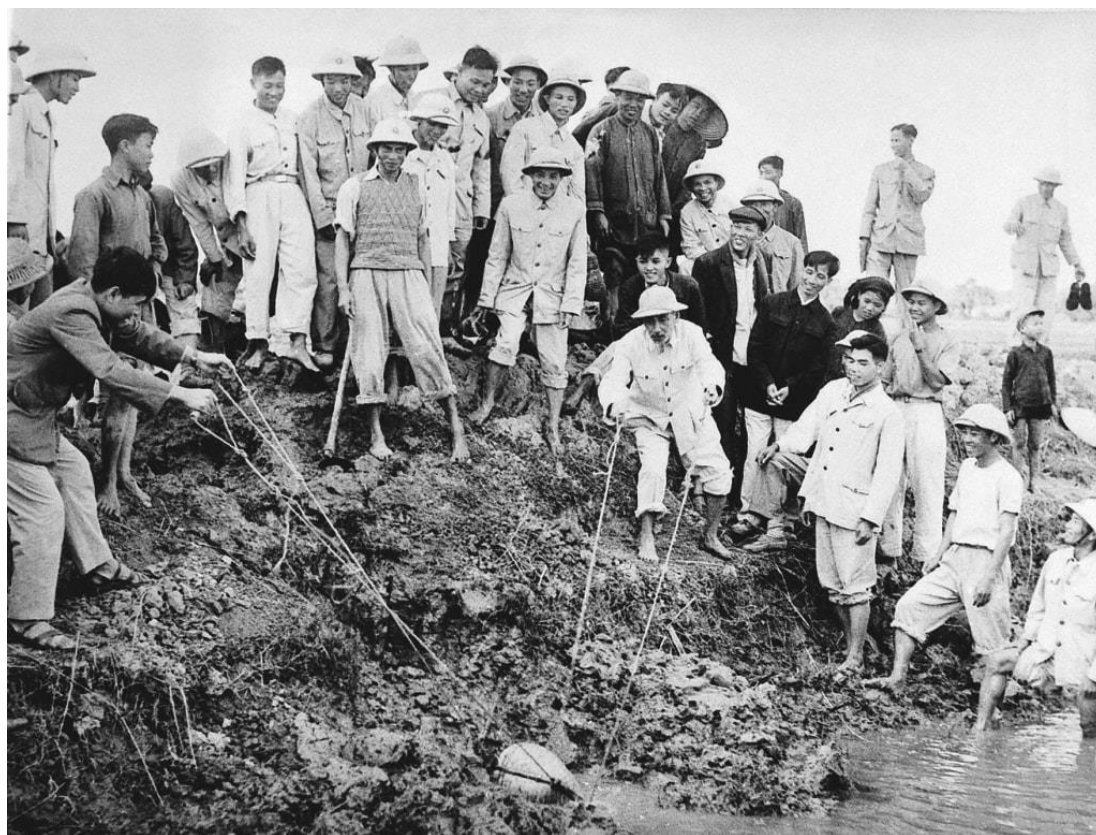
Trưởng Sĩ quan Chính trị, Bộ Quốc phòng

TS LÊ VĂN THUẬT

Trưởng Đại học Sư phạm Huế

DOI: <https://doi.org/10.70786/PTOJ.8925>

(LLCT) - Phong cách nêu gương Hồ Chí Minh không chỉ là mẫu mực về đạo đức, tinh thần phục vụ nhân dân mà còn là nguồn động lực to lớn cho toàn Đảng, toàn quân và toàn dân. Việc học tập và làm theo tư tưởng, đạo đức, phong cách của Người giúp củng cố tinh thần đoàn kết, xây dựng một xã hội công bằng và phát triển bền vững. Bài viết phân tích đặc trưng của phong cách nêu gương Hồ Chí Minh, qua đó nêu bật giá trị lan tỏa.

Chủ tịch Hồ Chí Minh tát nước chống hạn với bà con nông dân ở cánh đồng Quai Chảo, xã Đại Thanh, huyện Thường Tín, tỉnh Hà Đông, tháng 1-1958_Nguồn: hochiminh.vn

1. Mở đầu

Phong cách nêu gương Hồ Chí Minh là một di sản vô giá, không chỉ thể hiện ở tư tưởng, quan điểm trong các quyết sách lớn của Đảng và Nhà nước mà còn trong những hành động cụ thể, giản dị và gần gũi của Người với nhân dân. Phong cách đó góp phần quan trọng trong xây dựng đạo đức cách mạng, tạo dựng niềm tin, sự đoàn kết trong toàn xã hội, đồng thời là nguồn động viên lớn lao đối với các thế hệ cán bộ, đảng viên và nhân dân. Trong bối cảnh mới, việc phát huy và lan tỏa giá trị phong cách nêu gương Hồ Chí Minh càng trở nên cần thiết. Nó không chỉ là yêu cầu bức thiết để giữ vững đạo đức cách mạng mà còn là nền tảng để xây dựng một xã hội công bằng, văn minh và phát triển bền vững.

2. Nội dung

2.1. Đặc trưng của phong cách nêu gương Hồ Chí Minh

Trong quá trình hoạt động cách mạng, Hồ Chí Minh luôn thực hành nêu gương, làm gương và noi gương, Người là một tấm gương sáng trong lịch sử cách mạng Việt Nam và thế giới. Tấm gương của Người trở thành giá trị, bền vững, mang dấu ấn phong cách điển hình - Phong cách nêu gương Hồ Chí Minh. Phong cách này có ý nghĩa thực tiễn lớn lao và đến nay vẫn giữ nguyên giá trị. Vì vậy, học tập và làm theo phong cách nêu gương Hồ Chí Minh là một việc làm cần thiết, lâu dài, thường xuyên của các tổ chức đảng, của mọi đảng viên.

Người nói: “đảng viên đi trước, làng nước theo sau”⁽¹⁾ và coi đó là lời khen chân thành của nhân dân và cũng là trách nhiệm nêu gương của cán bộ, đảng viên. Nêu gương tức là gương mẫu, đi đầu, thể hiện tính tiên phong, bản chất cách mạng và khoa học của Đảng và của mỗi cán bộ, đảng viên. Người nêu rõ: “Quần chúng chỉ quý mến những người có tư cách, đạo đức”⁽²⁾.

Phong cách nêu gương Hồ Chí Minh biểu hiện ở những đặc trưng chủ yếu sau:

Thứ nhất, luôn đặt lợi ích của Đảng, Tổ quốc và nhân dân lên trên hết

Phong cách nêu gương Hồ Chí Minh trước hết là sự nhất quán trong việc đặt lợi ích của Đảng, của dân tộc và của nhân dân lên trên hết và trước hết. Đây là nguyên tắc nền tảng trong tư tưởng đạo đức và hành động cách mạng của Người. Người không xem quyền lực hay danh vị là mục tiêu cá nhân, mà coi đó là công cụ để phục vụ nhân dân, phụng sự Tổ quốc. Người cho rằng, người cán bộ cách mạng trước hết

phải là công bộc trung thành của nhân dân, là người gác lại cái riêng để toàn tâm toàn ý vì cái chung. Phong cách nêu gương không nằm ở những lời kêu gọi suông, mà thể hiện qua sự hy sinh, qua lối sống trong sạch, chí công vô tư và thái độ dứt khoát trước mọi biểu hiện mưu cầu tư lợi. Với Người, muốn lãnh đạo được nhân dân thì trước hết phải sống vì nhân dân, nghĩ đến dân trước khi nghĩ đến mình.

Thực tiễn hoạt động cách mạng của Hồ Chí Minh là minh chứng sinh động cho phong cách nêu gương ấy. Khi ra đi tìm đường cứu nước năm 1911, Người dẫn thân vào cuộc hành trình đầy gian nan, với mục tiêu: giành lại độc lập, tự do cho dân tộc. Trong quá trình bôn ba khắp năm châu, làm đủ nghề lao động cực nhọc, Người miệt mài học hỏi, tìm kiếm con đường giải phóng dân tộc. Khi thành lập Đảng năm 1930, Người xác định rõ nhiệm vụ hàng đầu là giải phóng dân tộc, thể hiện tư duy đặt lợi ích của quốc gia, dân tộc lên trước bất kỳ lý luận giáo điều hay áp lực bên ngoài nào. Người luôn có lối sống giản dị và luôn gần gũi với đời sống nhân dân. Người khẳng định: “Tôi chỉ có một sự ham muốn, ham muốn tột bậc, là làm sao cho nước ta được hoàn toàn độc lập, dân ta được hoàn toàn tự do, đồng bào ai cũng có cơm ăn áo mặc, ai cũng được học hành”⁽³⁾, đây không chỉ là lời tuyên ngôn chính trị, mà còn là biểu hiện của một phong cách sống, làm gương bằng chính sự tận hiến.

“

Phong cách nêu gương Hồ Chí Minh trước hết là sự nhất quán trong việc đặt lợi ích của Đảng, của dân tộc và của nhân dân lên trên hết và trước hết.

Phong cách ấy càng được khẳng định trong những thời khắc quyết định của dân tộc. Trong Cách mạng Tháng Tám năm 1945, Hồ Chí Minh đã kiên định chọn con đường tự lực, không phụ thuộc vào thế lực bên ngoài, quyết giành chính quyền về tay nhân dân. Khi nước Việt Nam Dân chủ Cộng hòa ra đời, Người lựa chọn sống trong ngôi nhà sàn đơn sơ giữa khu căn cứ, tự tay trồng rau, làm việc như bao cán bộ khác. Đặc biệt, trong *Di chúc*, Người không nói về bản thân mà dành trọn tâm huyết với Đảng, với nhân dân, với sự nghiệp cách mạng lâu dài. Phong cách nêu gương của Người vì thế không phải là điều gì cao siêu, mà là lẽ sống giản dị mà cao cả, hình thành từ lòng trung thành tuyệt đối với lý tưởng cách mạng, với lợi ích của Tổ quốc và nhân dân.

Thứ hai, suốt đời thực hành đạo đức cách mạng, chống chủ nghĩa cá nhân

Phong cách nêu gương Hồ Chí Minh thể hiện sâu sắc ở việc suốt đời thực hành đạo đức cách mạng và kiên quyết chống chủ nghĩa cá nhân, điều mà Người coi là một trong những nguy cơ đe dọa sự nghiệp cách mạng và vai trò lãnh đạo của Đảng. Người yêu cầu cán bộ, đảng viên phải không ngừng rèn luyện đạo đức, từ bỏ tư tưởng vụ lợi; không mưu cầu lợi ích riêng, đặt lợi ích của tập thể, của nhân dân lên trên hết. Người khẳng định, người cách mạng phải gương mẫu trong lối sống, trong hành động, phải cần cù lao động, tiết kiệm trong chi tiêu, trong sạch về đạo đức, ngay thẳng trong cư xử, công tâm trong công việc.

Với Người, đạo đức cách mạng không phải là lý luận suông mà phải thể hiện qua hành động cụ thể, liên tục và kiên trì trong thực tiễn. Do đó, Người yêu cầu mỗi cán bộ, đảng viên không chỉ học mà phải sống theo đạo đức cách mạng, từ trong suy nghĩ đến hành động để góp phần xây dựng Đảng thật sự trong sạch, vững mạnh.

Trong cuộc sống đời thường cũng như trong công tác cách mạng, Hồ Chí Minh luôn là tấm gương sáng về đạo đức cách mạng. Dù đã trở thành lãnh tụ tối cao của cách mạng, Người vẫn giữ nếp giản dị, thanh đạm, không mưu cầu danh lợi hay đặc quyền. Những điều đó không chỉ thể hiện sự khiêm tốn, mà còn là minh chứng sinh động cho tinh thần cần kiệm, liêm, chính của một nhà lãnh đạo chân chính. Người khẳng định, để làm lãnh đạo, người cách mạng không chỉ phải giỏi về lý luận mà còn phải có phẩm chất đạo đức, sống gần dân, hiểu dân, không xa hoa, không mưu cầu lợi ích cá nhân. Cũng từ sự giản dị và trong sạch ấy, Người hình thành phong cách nêu gương đặc biệt - mẫu mực, liêm khiết, và đầy sức lan tỏa, làm nền tảng cho việc giáo dục, rèn luyện đội ngũ cán bộ, đảng viên, xây dựng một đội ngũ cán bộ lãnh đạo “vừa hồng, vừa chuyên”.

Thứ ba, thống nhất giữa lời nói với việc làm

Phong cách nêu gương Hồ Chí Minh nổi bật ở sự thống nhất tuyệt đối giữa lời nói và việc làm. Người luôn cho rằng, để lãnh đạo cách mạng thành công, mỗi cán bộ không chỉ nói mà phải làm, việc làm phải nhất quán với lời nói của mình. Người cho rằng, lời nói không có giá trị nếu không đi đôi với hành động, vì chỉ có hành động thực tế mới chứng minh được tính chân thực và hiệu quả của những lời nói ấy. Phong cách này của Người tạo ra một hình ảnh lãnh đạo rất gần gũi và dễ mến trong lòng nhân dân, đồng thời cũng là cơ sở để xây dựng niềm tin vững chắc vào Đảng và Nhà nước. Thống nhất giữa lời nói và việc làm chính là một trong những yếu tố quan trọng giúp Người giữ vững sự lãnh đạo của mình trong suốt quá trình cách mạng,

đặc biệt là trong những thời điểm khó khăn, khi đất nước phải đối mặt với nhiều thử thách.

Một trong những biểu hiện rõ rệt của sự thống nhất này là sự giản dị và khiêm tốn trong cuộc sống của Hồ Chí Minh. Người khẳng định, một người lãnh đạo phải làm gương mẫu, phải thực hành những điều mà mình nói ra. Những lời dạy của Người về đạo đức cách mạng, về việc phải sống giản dị, cần kiệm và liêm chính, không chỉ là lý thuyết mà là những nguyên tắc sống mà chính Người đã thể hiện qua hành động, lối sống hằng ngày. Điều này không chỉ tạo dựng niềm tin cho nhân dân mà còn là nền tảng để các cán bộ, đảng viên học tập và làm theo.

Phong cách nêu gương Hồ Chí Minh còn thể hiện trong công tác lãnh đạo và quản lý đất nước. Người không chỉ tuyên truyền, mà còn trực tiếp tham gia các công việc thực tiễn, từ tổ chức các phong trào cách mạng, kháng chiến đến việc xây dựng chính quyền và cải cách xã hội. Mỗi quyết sách, mỗi lời kêu gọi của Người đều được thực hiện trong thực tế với sự lãnh đạo tận tâm và hành động quyết liệt. Trong suốt cuộc đời cách mạng, Người luôn cho thấy sự thống nhất giữa lời nói và việc làm là yếu tố quyết định sự thành công của mỗi cuộc cách mạng, vì chỉ có gương mẫu mới có thể khơi dậy lòng tin và tạo ra sức mạnh đoàn kết trong toàn dân tộc. Chính từ phong cách này, Người đã tạo dựng một hình ảnh lãnh đạo mà không chỉ đảng viên mà cả nhân dân đều nể phục và tin tưởng tuyệt đối.

Phong cách nêu gương Hồ Chí Minh qua sự thống nhất giữa lời nói và việc làm đã góp phần xây dựng Đảng, giữ vững niềm tin của nhân dân vào sự lãnh đạo của Đảng và Nhà nước. Người luôn xác định, lãnh đạo không chỉ là việc ban hành những mệnh lệnh, mà phải là hành động cụ thể, là sự cống hiến, hy sinh và gương mẫu trong mọi tình huống. Chính từ sự thống nhất giữa lời nói và việc làm, Người đã tạo nên một phong cách lãnh đạo đặc biệt, sâu sắc và có tính giáo dục cao, trở thành tấm gương sáng cho tất cả những ai muốn đóng góp vào sự nghiệp cách mạng và xây dựng đất nước.

2.2. Giá trị lan tỏa của phong cách nêu gương Hồ Chí Minh trong sự nghiệp cách mạng nước ta hiện nay

Phong cách nêu gương Hồ Chí Minh không chỉ là một phương pháp lãnh đạo mà còn là nguồn cảm hứng vô giá đối với toàn Đảng, toàn dân và toàn quân trong suốt quá trình cách mạng và phát triển đất nước. Những giá trị mà Người để lại, qua

phong cách sống giản dị, khiêm tốn và luôn gần gũi với nhân dân đã trở thành nền tảng vững chắc trong xây dựng đạo đức cách mạng, củng cố niềm tin và sự đoàn kết trong toàn xã hội. Phong cách của Người đã lan tỏa mạnh mẽ và có ảnh hưởng sâu rộng đến sự nghiệp cách mạng, tạo động lực cho các thế hệ kế tiếp, góp phần hình thành những giá trị bền vững trong hành trình phát triển đất nước.

Trong thời kỳ đổi mới, Đảng ta đã ban hành các chỉ thị, kết luận quan trọng về học tập và làm theo tấm gương Chủ tịch Hồ Chí Minh, thể hiện rõ sự tiếp nối và phát huy giá trị phong cách của Người trong mọi giai đoạn của cách mạng. Đó là Chỉ thị số 06-CT/TW ngày 7-11-2006 của Bộ Chính trị về tổ chức Cuộc vận động “Học tập và làm theo tấm gương đạo đức Hồ Chí Minh”; Chỉ thị số 03-CT/TW ngày 14-5-2011 của Bộ Chính trị về tiếp tục đẩy mạnh việc học tập và làm theo tấm gương đạo đức Hồ Chí Minh; Chỉ thị số 05-CT/TW ngày 15-5-2016 của Bộ Chính trị về đẩy mạnh học tập và làm theo tư tưởng, đạo đức, phong cách Hồ Chí Minh; Kết luận số 01-KL/TW ngày 18-5-2021 của Bộ Chính trị về tiếp tục thực hiện Chỉ thị số 05-CT/TW ngày 15-5-2016 của Bộ Chính trị khóa XII “Về đẩy mạnh học tập và làm theo tư tưởng, đạo đức, phong cách Hồ Chí Minh”.

Việc thực hiện các chỉ thị và kết luận này đã trở thành các cuộc vận động lớn, với nhiều hình thức tổ chức, giúp cán bộ, đảng viên và nhân dân có dịp tìm hiểu sâu sắc về cuộc đời, sự nghiệp của Chủ tịch Hồ Chí Minh. Qua đó, giúp tiếp thu một cách hệ thống tư tưởng, đạo đức, phong cách Hồ Chí Minh, không chỉ với tư cách là một lãnh tụ vĩ đại mà còn là một chiến sĩ kiên cường đấu tranh vì sự giải phóng và tiến bộ. Những cuộc vận động này góp phần quan trọng trong việc học tập và noi theo gương sáng của Người, từ đó tiếp tục phát huy giá trị đạo đức, tạo động lực cho sự nghiệp xây dựng và phát triển đất nước. Chính sự lan tỏa mạnh mẽ của phong cách nêu gương Hồ Chí Minh đã giúp củng cố niềm tin trong mỗi người dân, tạo nên một xã hội đoàn kết, vững mạnh và thịnh vượng, nơi mỗi cá nhân đều cảm nhận được trách nhiệm và đóng góp của mình trong công cuộc xây dựng và bảo vệ Tổ quốc.

Giá trị lan tỏa của phong cách nêu gương Hồ Chí Minh được biểu hiện trên các vấn đề sau:

Thứ nhất, tác động mạnh đến cán bộ, đảng viên, nhất là người đứng đầu

Phong cách nêu gương Hồ Chí Minh không chỉ là biểu hiện sinh động của đạo đức cách mạng mà còn là phương thức lãnh đạo đầy sức thuyết phục, có tác động sâu

rộng đến đội ngũ cán bộ, đảng viên, nhất là những người giữ cương vị lãnh đạo, quản lý. Từ khi Đảng Cộng sản Việt Nam ra đời đến nay, trải qua quá trình lãnh đạo cách mạng, việc nêu gương của cán bộ, đảng viên, đặc biệt là người đứng đầu, luôn là yếu tố then chốt góp phần làm nên những thắng lợi vĩ đại: từ Cách mạng Tháng Tám, kháng chiến chống thực dân, đế quốc, đến công cuộc đổi mới, xây dựng và bảo vệ Tổ quốc.

Người là hiện thân mẫu mực của lối sống giản dị, trung thực, liêm chính, tận tụy vì nước, vì dân. Phong cách nêu gương của Người đã trở thành kim chỉ nam trong xây dựng đội ngũ cán bộ, những người “vừa hồng, vừa chuyên”, đủ tâm và tầm. Ngày nay, trong bối cảnh mới, với nhiều thời cơ và thách thức đan xen, việc tiếp tục phát huy giá trị phong cách nêu gương của Người là yêu cầu cấp bách để xây dựng Đảng trong sạch, vững mạnh, xứng đáng với niềm tin của nhân dân.

Thứ hai, góp phần củng cố niềm tin của nhân dân với Đảng, với chế độ

Phong cách nêu gương Hồ Chí Minh góp phần quan trọng trong việc củng cố và bồi đắp niềm tin của nhân dân đối với Đảng, với chế độ. Từ tấm gương của Người, nhân dân không chỉ cảm nhận được sự gần gũi, giản dị mà còn thấy được sự tận tụy, trung thực, liêm chính và hết lòng phụng sự Tổ quốc, phục vụ nhân dân của người lãnh đạo cách mạng. Trong suốt cuộc đời hoạt động, Người luôn đặt lợi ích của nhân dân lên hàng đầu, sống hòa mình với nhân dân, chăm lo đời sống của nhân dân bằng những việc làm thiết thực, từ cách ăn mặc, đi lại cho đến từng lời nói, cử chỉ, điều đó tạo nên sự gắn bó máu thịt giữa Đảng và nhân dân. Trong thực tiễn cách mạng Việt Nam, nhờ vào sự gương mẫu của những cán bộ, đảng viên noi theo tấm gương Hồ Chí Minh, niềm tin của nhân dân với Đảng ngày càng được củng cố vững chắc. Niềm tin ấy là nguồn sức mạnh tinh thần to lớn, là cơ sở để xây dựng khối đại đoàn kết toàn dân tộc - nhân tố quyết định mọi thắng lợi của sự nghiệp cách mạng Việt Nam.

Thứ ba, khơi dậy tinh thần tự giác, trách nhiệm, vượt khó của mỗi cá nhân

Phong cách nêu gương Hồ Chí Minh không chỉ có giá trị định hướng mà còn khơi dậy mạnh mẽ tinh thần tự giác, trách nhiệm và ý chí vượt khó trong mỗi cán bộ, đảng viên và người dân. Với Người, nêu gương không chỉ là để người khác noi theo mà còn để mỗi người tự soi lại chính mình, từ đó không ngừng rèn luyện, tu dưỡng, vươn lên hoàn thiện bản thân. Tấm gương của Người về tinh thần vượt khổ, dũng

cảm hy sinh vì lý tưởng cách mạng, lối sống cần, kiệm, liêm, chính, chí công vô tư... luôn là nguồn cảm hứng và động lực lớn lao cho các thế hệ người Việt Nam, nhất là trong những giai đoạn cam go của đất nước. Trong suốt công cuộc kháng chiến, xây dựng và đổi mới đất nước, tinh thần nêu gương đã trở thành động lực nội sinh thúc đẩy mỗi người dân, mỗi cán bộ, đảng viên vượt qua khó khăn, đóng góp trí tuệ và công sức vào sự nghiệp chung. Ngày nay, tinh thần ấy càng cần được phát huy để mỗi người không chỉ làm tốt phần việc của mình mà còn góp phần xây dựng xã hội kỷ cương, nhân văn và phát triển bền vững.

Thứ tư, xây dựng văn hóa chính trị mới - “nói đi đôi với làm”, “trên trước, dưới sau”, “trong sáng, vì dân”

Phong cách nêu gương Hồ Chí Minh là nền tảng quan trọng góp phần xây dựng văn hóa chính trị mới trong Đảng và xã hội, một nền văn hóa của “nói đi đôi với làm”, “trên trước dưới sau”, “trong sáng, vì dân”. Với Người, nêu gương không chỉ là yêu cầu đạo đức mà còn là phương thức lãnh đạo hiệu quả, thể hiện bản chất cách mạng chân chính. Người khẳng định: “Muốn hướng dẫn nhân dân, mình phải làm mực thước cho người ta bắt chước”⁽⁴⁾; “một tấm gương sống còn có giá trị hơn một trăm bài diễn văn tuyên truyền”⁽⁵⁾. Từ tấm gương của Người, các thế hệ cán bộ, đảng viên không ngừng rèn luyện, tu dưỡng để trở thành những người tiên phong, gương mẫu trong công việc và cuộc sống. Qua quá trình lãnh đạo cách mạng, Đảng ta không ngừng hoàn thiện chuẩn mực đạo đức cách mạng, góp phần củng cố niềm tin, tạo nên uy tín và sức mạnh đoàn kết toàn dân. Trong bối cảnh hiện nay, việc phát huy phong cách nêu gương của Người là yêu cầu cấp thiết để xây dựng đội ngũ cán bộ đủ tâm, đủ tầm và xây dựng một nền chính trị trong sạch, liêm chính, phục vụ nhân dân.

3. Kết luận

Phong cách nêu gương Hồ Chí Minh đã trở thành một di sản tinh thần vô giá trong việc xây dựng đạo đức cách mạng, củng cố niềm tin và tăng cường sự đoàn kết xã hội. Những giá trị mà Người để lại có sức lan tỏa mạnh mẽ trong nhân dân góp phần tạo dựng một nền tảng vững chắc cho sự nghiệp cách mạng và phát triển đất nước. Việc học tập và làm theo tư tưởng, đạo đức, phong cách Hồ Chí Minh giúp các thế hệ nhận thức rõ hơn về giá trị của sự giản dị, khiêm tốn, tinh thần phục vụ nhân dân. Vì vậy, việc tiếp tục phát huy giá trị phong cách nêu gương Hồ Chí Minh là điều

kiện quan trọng để tạo đà cho sự nghiệp xây dựng và bảo vệ Tổ quốc, xây dựng một đất nước phát triển bền vững, đáp ứng yêu cầu của thời đại mới.

Ngày nhận: 12-5-2025; Ngày bình duyệt: 06-01-2026; Ngày duyệt đăng: 12-01-2026.

Email tác giả: lamkhanhk13@gmail.com

(1), (3) Hồ Chí Minh: *Toàn tập*, t.15, Nxb Chính trị quốc gia - Sự thật, Hà Nội, 2011, tr.546, 267.

(2), (4) Hồ Chí Minh: *Toàn tập*, t.6, Sđd, tr.16, 16.

(5) Hồ Chí Minh: *Toàn tập*, t.1, Sđd, tr.284.